

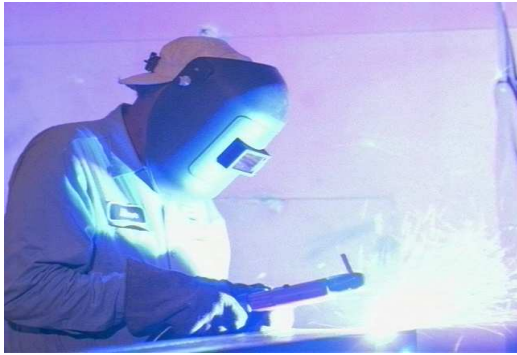
โรคจากการทำงาน ผลกระทบต่อประสิทธิภาพของ
สถานประกอบการ และความจำเป็นของการทำงานเป็นทีม
เพื่อให้บริการอาชีวอนามัยในโรงงาน

นายแพทย์อดุลย์ บัณจุฑกุล นายแพทย์ 9
หัวหน้าศูนย์อาชีวเวชศาสตร์ และเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม
โรงพยาบาลพระรัตนราชธานี กรมการแพทย์

ทุนมนุษย์

การลงทุนในการทำงาน ย่อมต้องการผลตอบแทนกลับมา ผลตอบแทนอาจกลับมา ในรูปของตัวเงิน หรือ รูปของทุนแบบอื่นๆ เพื่อการผลิตต่อไป ในการลงทุนนั้น สิ่งที่น่าคิดถึง มักจะเป็นทรัพย์สิน เช่น ที่ดิน อาคาร เครื่องจักร อุปกรณ์เครื่องใช้ หรือ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จะ ทำให้เครื่องจักรเหล่านั้นทำงานได้ดีขึ้น เมื่อถึงเวลาที่มีการซ่อมบำรุงเครื่องจักร มีการดูแล

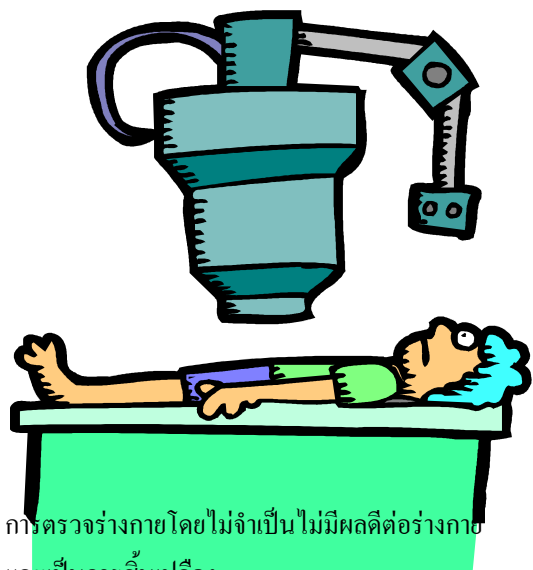

เครื่องจักรตามเวลา รวมทั้งมีการ calibrate เครื่องจักรเพื่อให้มีความเที่ยงตรง แต่เมื่อนึกถึง ตัวบุคคล คือพนักงานหรือคนงานของสถาน ประกอบการนั้นๆ กลับไม่ได้รับการดูแล เท่าที่ควร คือเมื่อเข้าทำงาน มีการปฐมนิเทศ มีการตรวจร่างกายทั่วไป เมื่อเจ็บป่วยก็มี

สถานพยาบาลตามประกันสังคม ถ้าเจ็บป่วยจากการทำงานก็มีกองทุนเงินทดแทนให้ใช้ เป็นต้น การดูแลเพียงเท่านี้อาจไม่เพียงพอก็ได้ ถ้าคิดในมุมกลับ จะมีข้อที่น่าสังเกตคือ

1. คนไม่เสื่อมค่าเหมือนเครื่องจักร และมีมูลค่าเพิ่มขึ้นตามประสบการณ์และการเรียนรู้
2. เครื่องจักรไม่สามารถปฏิบัติงานได้ถ้าไม่มีคนคอยควบคุมดูแล
3. คนไม่มีความแน่นอนบางครั้งอาจทำงานได้ดี บางครั้งอาจทำงานไม่ได้ตั้งใจ ไม่เหมือนเครื่องจักร
4. บางครั้งคนที่ทำงานโดยไม่ต้องการ

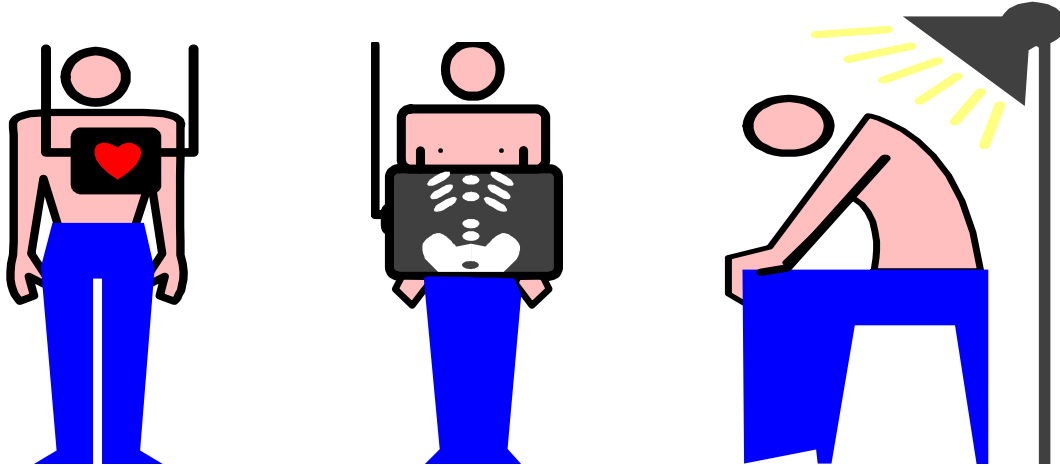
ค่าตอบแทนที่มากขึ้น ถ้ามีความพอใจ จะเห็นว่าคนมีความสำคัญกว่าเครื่องจักร แต่ไม่ได้รับการดูแลอย่างเต็มที่เท่าที่ควร การ ตรวจร่างกายที่ทำกันอยู่นั้นก็ไม่ถูกต้อง เช่นการ ตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะ ตรวจ X-ray ปอด ทุกปีอาจไม่มีประโยชน์เลย เช่น ถ้าโรงงานมีฝุ่น มาก จะต้องตรวจสมรรถภาพปอด ถ้าโรงงานมี สารเคมีบางตัวที่มีพิษต่อตับมาก ก็ต้องตรวจ

การตรวจร่างกายโดยไม่จำเป็น ไม่มีผลดีต่อร่างกาย และเป็นการสิ้นเปลือง

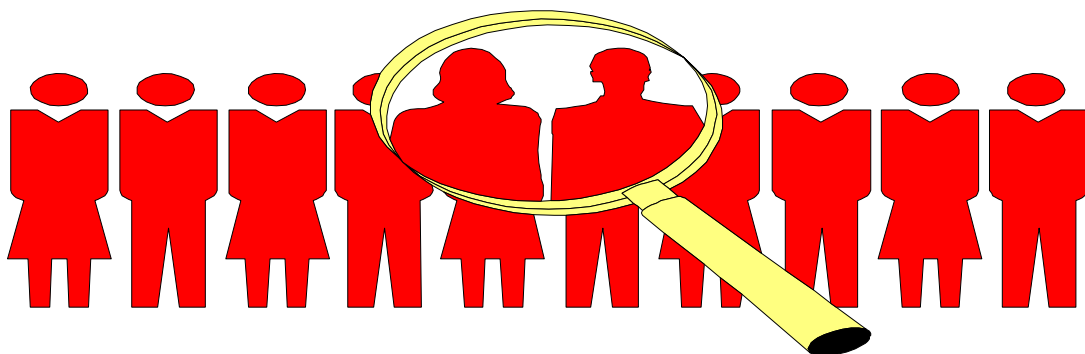
เลือดคูการทำงานของตับ ดังตัวอย่างในตารางด้านล่างนี้ จะเห็นว่าการดูแลพนักงานที่ผ่านมานั้นเป็นการดูแลที่สูญค่า คือ ไม่คุ้มกับกำลังทุนที่เสียไปเป็นค่าตรวจร่างกาย

ตรวจร่างกายหลายอย่างแต่เป็นโรคจากความเสี่ยงในการทำงานที่ไม่เคยตรวจเลย

นอกจากนี้การที่พนักงานของท่านเจ็บป่วยไม่ว่าจากการทำงานหรือไม่ ก็ถือเป็นการสูญเสียทรัพยากรของบริษัทของท่าน นอกจากมูลค่าความเสียหายที่เกิดจากการหยุดงานแล้วยังสูญเสียโอกาสของพนักงานคนนั้น ถ้าโรงงานท่านมีการทำกิจกรรมคุณภาพ และยังมี ความสูญเสียที่เกิดจากการที่พนักงานคนอื่นต้องไปทำงานแทนพนักงานคนนั้น ยังไม่พูดถึงมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เสียไปกับการรักษาอาการเจ็บป่วยนั้นอีก

จะเห็นว่าคนเป็นทรัพย์สินที่สำคัญ การดูแลคนถือเป็นเรื่องสำคัญเท่ากับหรืออาจจะมากกว่าเครื่องจักรด้วยซ้ำ ดังนั้นควรถือเป็นนโยบายสำคัญในการดูแลคนด้วย การดูแลคนในที่ทำงานเป็นศาสตร์อย่างหนึ่งที่เรียกว่าอาชีวอนามัย

การตรวจร่างกายประจำปีเป็นการตรวจคัดกรองเพื่อค้นหาคนที่เจ็บป่วยจากการทำงานในช่วงปีที่ผ่านมา

ประเภทของโรงงาน	อันตรายที่พบ	การตรวจร่างกาย
โรงงานเฟอร์นิเจอร์	ฝุ่นไม้ สี กาว ทินเนอร์ ท่าทางการทำงาน	ตรวจร่างกายโดยแพทย์ ตรวจภาพรังสีปอด ตรวจการทำงานของปอด ตรวจระบบประสาท ตรวจการทำงานของตับ ตรวจ CBC และ U/A ตรวจความพร้อมของร่างกาย
โรงงานปั่นด้ายและทอผ้า	เสียง ฝุ่นใยฝ้าย ท่าทาง การทำงาน	ตรวจร่างกายโดยแพทย์ ตรวจการได้ยิน ตรวจสมรรถภาพปอด ตรวจความพร้อมของร่างกาย
โรงงานสารเคมี	สารเคมี ความร้อน เสียง ฝุ่นสารเคมี	ตรวจร่างกายโดยแพทย์ ตรวจภาพรังสีปอด ตรวจ CBC, U/A ตรวจการได้ยิน ตรวจการทำงานของตับ ไต

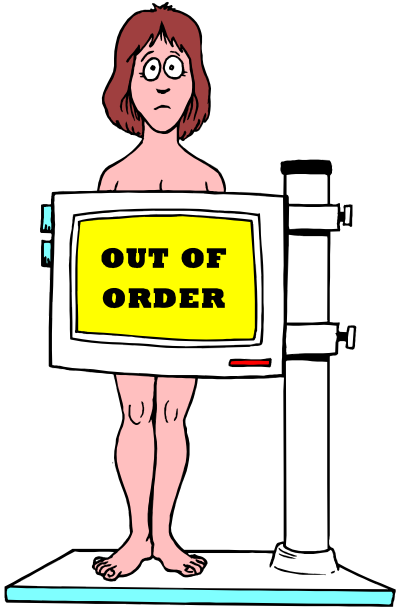
กฎหมายตรวจร่างกาย ทำไมต้องมี?

จะเห็นว่า ไม่มีการตรวจร่างกายที่ถูกต้อง และเหมาะสม ทำให้คนงานหรือพนักงานไม่ทราบว่าสภาพร่างกายของตนเองเป็นอย่างไร เริ่มเป็นโรคจากการทำงานที่ทำงานผ่านไปในปีนั้นแล้วหรือไม่ จึงต้องมีกฎหมายออกมาเพื่อเป็นแนวทางให้เจ้าของสถานประกอบการจัดให้มีการตรวจ

ร่างกายให้ถูกต้อง การตรวจร่างกายหลังเข้าทำงาน 30 วันมีประโยชน์เพื่อให้ทราบว่าคนงาน

นั้นมีสภาพร่างกายเหมาะสมกับงานที่จะทำหรือไม่ และเป็นภาพพื้นฐานให้ทราบมาก่อนเข้ามาทำงานอวัยวะที่จะได้รับผลกระทบจากงานที่จะทำนั้นมีสภาพอย่างไร เช่นถ้าเข้ามาทำงานในโรงงานทอผ้าที่มีเสียงดังก็จะต้องตรวจการได้ยิน เพื่อให้ทราบว่าหูเสียหรือไม่ ถ้าเสียก็ต้องย้ายงานให้เหมาะสม ถ้าไม่เสียก็จะเป็นภาพพื้นฐานมาก่อนเข้าทำงานนั้นคนงานคนนั้นการได้ยินปกติ ถ้าทำงานแล้วเสีย อาจเกิดจากการทำงานได้ เป็นต้น

การตรวจร่างกายประจำปีนั้นมีประโยชน์ในการค้นหาในช่วงหนึ่งปีที่ทำงานนั้นงานมีผลต่อร่างกายอย่างไรบ้าง และ ร่างกายเหมาะสมจะทำงานต่อไปหรือไม่ ดังนั้นจะต้องตรวจตามความเสี่ยงหรือตามอันตรายที่พบในการทำงานนั้น เช่นทำงานกับแบตเตอรี่ ก็จะต้องตรวจสารตะกั่วในเลือด การตรวจร่างกายประจำปี อาจพบตะกั่วในเลือดสูงแต่ยังไม่มีอาการทำให้ต้องรีบค้นหาสาเหตุ และย้ายคนงานไปทำงานอื่นก่อนเป็นต้น จะเห็นว่าการตรวจร่างกายประจำปีนั้นถือเป็นการตรวจคัดกรองเพื่อหาโรคที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงาน

ถ้าดูจากตารางข้างบนที่เป็นตัวอย่างการตรวจร่างกายตามอันตรายที่พบในงานนั้นมีข้อพึงสังเกตอย่างหนึ่งคือ ไม่จำเป็นว่าทุกโรงงานที่ทำงานแบบนี้จะต้องตรวจเหมือนกันหมด เนื่องจากการตรวจร่างกายที่แนะนำนี้ เป็นการนำเอาอันตรายที่พบใน โรงงานมาพิจารณาเพื่อทำการตรวจร่างกาย แต่ในความเป็นจริงอันตรายที่พบนั้น ไม่ได้เป็นความเสี่ยงต่อสุขภาพเหมือนกันในทุกโรงงาน เช่น โรงงานเฟอร์นิเจอร์ A และ B ก็ไม่จำเป็นต้องตรวจร่างกายเหมือนกัน เนื่องจากฝุ่นไม้ในโรงงาน A มีการจัดการดีกว่า B โรงงาน A จึงไม่จำเป็นต้องตรวจการทำงานของปอด เป็นต้น ดังนั้นการตรวจร่างกายตามความเสี่ยงจำเป็นต้องมีการสำรวจหาความเสี่ยงในโรงงานก่อนจึงจะกำหนดการตรวจร่างกายได้

โรคที่เกิดจากการทำงานมีมากขนาดไหน?

โรคที่เกิดจากการทำงานที่เห็นได้ชัดเจนในขณะที่เกิดเหตุเลยได้แก่อุบัติเหตุต่างๆ ที่เกิดจากการทำงาน เนื่องจากเห็นได้ชัดและเกิดผลทันที มีโรคที่เกิดจากการทำงานอีกหลายชนิดที่เกิดแล้วเห็นผลทันทีเช่น โรคปวดหลัง ปวดคอ ปวดกล้ามเนื้อ จากท่าทางการทำงานที่ไม่ถูกต้อง อย่างไรก็ตามยังมีโรคอื่นๆที่เกิดจากการทำงานเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการวินิจฉัย จากสถิติของ

กองทุนเงินทดแทนในปี พ.ศ. 2545

พบว่าในประเทศไทยโรคที่เกิดจากการทำงานเป็นอันดับหนึ่งคือ โรคของกระดูกและกล้ามเนื้อ เป็นจำนวน 6,767 ราย และโรคผิวหนังจากการทำงาน 2,727

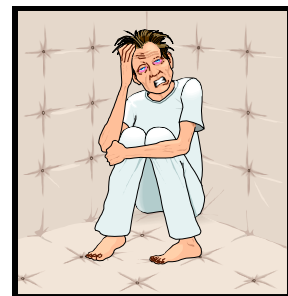

โรคอื่นๆ เช่น โรคหุ้เลื้อม โรคปอด โรคจากก๊าซ มีประมาณ 482 ราย ซึ่งถ้าไม่คิดโรคของกระดูกและกล้ามเนื้อและโรคผิวหนังจากการทำงานแล้ว จะพบว่า สถิติของโรคจากการทำงานมีเพียง 7/100,000 เท่านั้น (ผู้ที่ได้รับการคุ้มครองเท่ากับ 6,541,105 ราย) อาจจะพูดได้ว่าสถิตินี้ต่ำเกินไป และ จะเป็นภูเขาน้ำแข็งซึ่งมีปัญหาสะสมอยู่ใต้น้ำ รอวันให้เกิดเหตุขึ้นมา โรคต่างๆเหล่านี้ค่อยเป็นค่อยไป จะแสดงอาการเมื่อมีอาการมากแล้ว ทำให้การวินิจฉัยช้าเกินไป และส่วนใหญ่จะรักษาไม่หาย นอกจากโรคจากการทำงานตามสถิติเหล่านี้แล้วยังมีโรคจากการทำงานแบบแอบแฝงอีกเช่น คนงานที่เป็นโรคเบาหวานที่รักษาไม่หายจากการทำงานเป็นกะ ทำให้กินยาไม่สม่ำเสมอ โรคลมชักที่ถูกกระตุ้นจากการทำงานหนัก โรคความดันโลหิตสูงจากความเครียด โรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดจาก Carbon monoxide เป็นต้น

ผลเสียของโรคจากการทำงานมีอะไรบ้าง?

มีทั้งผลเสียโดยตรง ได้แก่

1. ส่วนมากเป็นกับพนักงานหลายคน ที่ทำงานอยู่ในแผนกเดียวกัน ทำให้เกิดความเสียหายมาก
2. เกิดความเจ็บป่วยหรือสูญเสียสมรรถภาพ

3. เกิดปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว
4. ต้องหยุดงานทำให้เกิดความเสียหายกับงาน

และผลเสียทางอ้อม ได้แก่

1. พนักงานทำงานได้ไม่เต็มที่
2. เป็นสาเหตุของอุบัติเหตุต่างๆ
3. เกิดชิ้นงานเสีย
4. ขาดความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ
5. เกิดการเสียขวัญและกำลังใจ
6. ขาดความเชื่อถือจากลูกค้า
7. เสียเงินทองในการรักษาและต้องเสียค่า
ประสบการณ์เพิ่มให้แก่กองทุนเงินทดแทน
8. เกิดการเสียของมูลค่าในการทำงานหลายอย่าง
9. ทำให้ภูมิคุ้มกันภายในตัวต่ำทำให้เกิดโรคต่างๆเช่น โรคจากความเครียด โรค
ความดันโลหิตสูง เบาหวาน ไขมันในเลือดสูง คิดเชื่อโรคต่างๆได้ง่าย

อาชีพเวชศาสตร์ หรืออาชีวอนามัยคืออะไร?

อาชีพเวชศาสตร์คือการดูแลสุขภาพของพนักงานอย่างครบวงจร ให้เกิดผลดีต่องาน

ของท่าน โดยมีเป้าประสงค์ให้พนักงาน
มีสุขภาพกายและจิต สามารถทำงานใน
สิ่งแวดล้อมที่ปราศจากโรคและ
อุบัติเหตุ ทำให้มีผลผลิตออกมาเต็มที่
ดังนั้นอาชีพเวชศาสตร์เป็นการบริการที่
มีผลบวกต่อการบริหารงานของโรงงาน
ของท่าน

ในฐานะผู้บริหารท่านจะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเรื่องอาชีพเวชศาสตร์ได้อย่างไร?

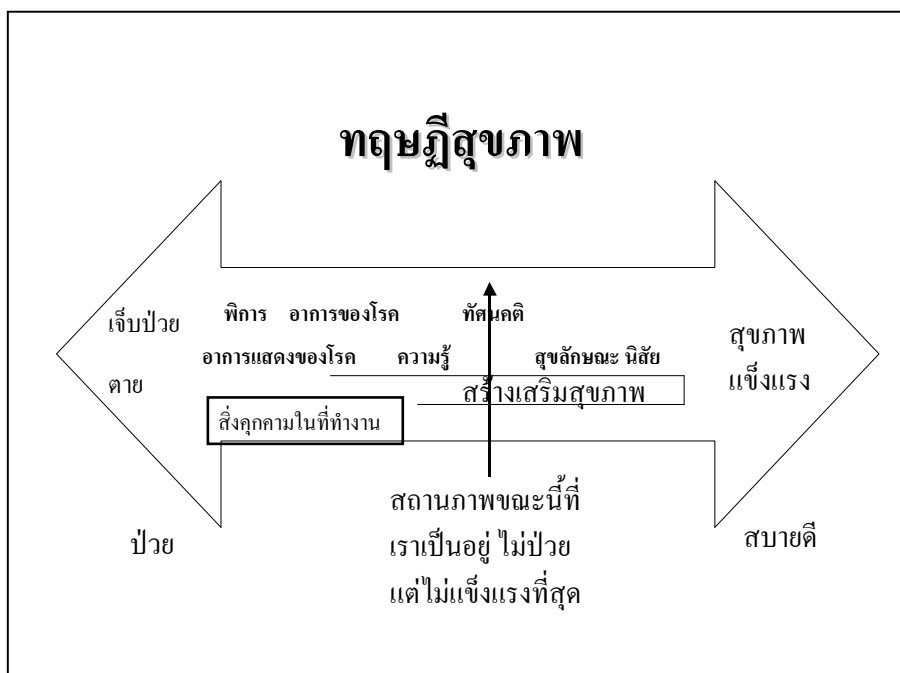

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารท่านจะมีส่วนร่วมในเรื่องอาชีพเวชศาสตร์หรืออาชีวอนามัยได้โดยการให้ความมุ่งมั่นที่จะทำให้พนักงานในองค์กรของท่านมีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ เพื่อให้ผลของงานดีตามที่ท่านได้ตั้งเป้าหมายไว้ โดยการค้นหาสิ่งคุกคาม ลดความเสี่ยงในที่ทำงาน และทำการสร้างเสริมสุขภาพ

ให้แก่พนักงานของท่าน การลงทุนของท่านจะไม่สูญเปล่าแน่นอน เปรียบเสมือนท่านที่ทำงานหนักถ้าร่างกายของท่านไม่แข็งแรง ท่านก็ไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ และยังอาจเป็นโรคต่างๆ ได้อีกด้วย

อะไรคือหลักการของอาชีพเวชศาสตร์?

หลักการของอาชีพเวชศาสตร์สามารถอธิบายได้ด้วยรูปนี้

โรคทางอชีวเวชศาสตร์สามารถป้องกันได้ และ ป้องกันดีกว่าการรักษา ปกตินั้นเรา ท่านไม่แข็งแรงที่สุด แต่ก็ไม่ป่วย สิ่งคุกคามในที่ทำงานของท่าน สิ่งแวดล้อมภายนอกมี แนวโน้มที่จะทำให้ท่านป่วยได้เสมอ ถ้าท่านไม่ปรับตัวเองให้มีทัศนคติ และ สุขนิสัยในการ สร้างเสริมสุขภาพ ท่านก็พร้อมจะป่วยได้เสมอ แต่ถ้าท่านปรับปรุง ลดสิ่งคุกคามในที่ทำงาน ท่านก็เสมอตัวคืออยู่ตรงจุดกลาง แต่ถ้าท่านปรับปรุงให้มีสุขนิสัยไปในทางสร้างเสริม สุขภาพท่านก็จะมีสุขภาพแข็งแรงขึ้น ลูกศรของท่านก็จะเลื่อนมาทางขวามือ เมื่อมีเหตุ คุกคามจากในงาน ท่านก็จะป่วยยากเพราะท่านมีทุนสำรองไว้มากนั่นเอง ดังนั้น หลักของอา ชิวเวชศาสตร์คือ

1. กำจัดหรือลดสิ่งคุกคาม
2. ฝึกระวังหรือตรวจคัดกรองด้านสุขภาพ
3. สร้างเสริมสุขภาพในที่ทำงาน

เราจะกำจัดหรือลดสิ่งคุกคามได้อย่างไร?

การกำจัดหรือลดสิ่งคุกคามมีหลาย วิธี แต่ที่สำคัญกว่าคือทำอะไรจึงจะรู้ว่า มี สิ่งคุกคาม สิ่งคุกคามอันนั้นเสี่ยงต่อ สุขภาพหรือไม่ ทำอย่างไรจึงจะรู้ว่าร่างกาย มีผลจากสิ่งคุกคามนั้นแล้ว ขั้นตอนต่างๆ ที่ ควรสนใจในการกำจัดหรือลดสิ่งคุกคาม คือ การเดินสำรวจโรงงาน เพื่อค้นหาสิ่ง คุกคามในที่ทำงาน แล้วนำมาประเมิน ความเสี่ยงต่อสุขภาพ หรือต่องานที่ทำ ตรวจสอบการทำงาน และ การใช้เครื่อง ป้องกันตนเอง การเดินสำรวจโรงงานจะทำให้ทราบว่ามีความเสี่ยงอะไรบ้างเช่น อาจตรวจ พบบางจุดที่มีเสียงดัง หรือมีสารเคมีระเหยออกมามากและอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ใน การนี้แพทย์หรือพยาบาลด้านอชีวเวชศาสตร์และอาชีวอนามัยจะทำหน้าที่ประเมินสภาวะ

สุขภาพ และความเสี่ยง โดยการร่วมเดินสำรวจโรงงานกับฝ่ายบุคคลและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย

บริการอาชีวอนามัยในสถานประกอบการคืออะไร?

บริการอาชีวอนามัยในสถานประกอบการ หรือ Occupational Health Service (OHS) เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย ฝ่ายบุคคล พนักงานในโรงงาน วิศวกร แพทย์และพยาบาล ที่ดูแลโรงงาน เพื่อให้บริการอาชีวอนามัยในสถานประกอบการ นั้น บริการอาชีวอนามัยได้แก่

บริการอาชีวอนามัยคือการทำงานเป็นทีมระหว่างบุคลากรที่ดูแลด้านสุขภาพและความปลอดภัยของพนักงาน

1. การประเมินความเสี่ยง ได้แก่การสำรวจสถานประกอบการ ค้นหาความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง และการจัดการความเสี่ยง
2. การเฝ้าระวังทางสุขภาพ ได้แก่ การประเมินสภาวะสุขภาพของพนักงาน การตรวจสุขภาพตามความเสี่ยง
3. การจัดบริการทางการแพทย์ ได้แก่การจัดบริการที่ห้องพยาบาล การประเมินและวิเคราะห์โรคที่พบ
4. การรักษา ได้แก่ การปฐมพยาบาล การช่วยฟื้นคืนชีพ

5. การส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่การปรับพฤติกรรม การส่งเสริมให้พนักงานแข็งแรงด้วยวิธีต่างๆ

เราจะเฝ้าระวังด้านสุขภาพได้อย่างไร?

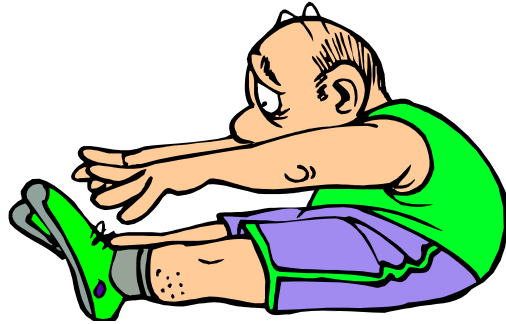
การเฝ้าระวังด้านสุขภาพมีสองแบบ ได้แก่การเฝ้าระวังทางสุขภาพ และการเฝ้าระวังโรค การเฝ้าระวังทางสุขภาพถือเป็นการเฝ้าระวังที่ดีที่สุด เป็นการป้องกันไม่ให้เป็นโรค ส่วนการเฝ้าระวังโรคนั้นเป็นการเฝ้าระวังเมื่อเกิดโรคแล้ว ป้องกันมิให้คนอื่นเป็นมากขึ้นอีก การวางแผนตรวจร่างกาย โดยการตรวจร่างกายตามความเสี่ยงที่ตรวจพบ การตรวจร่างกายเป็นการเฝ้าระวังทางสุขภาพ เป็นการประเมินสถานะสุขภาพ เพื่อคัดกรองว่าระหว่างทำงานหนึ่งปีนั้นงานที่ทำมีผลต่อสุขภาพอย่างไรบ้าง และ พร้อมทั้งจะทำงานเดิมต่อหรือไม่ นอกจากนี้การตรวจร่างกายก่อนเข้าทำงานก็ช่วยในการประเมินร่างกายว่าพร้อมจะทำงานดังกล่าวหรือไม่ การตรวจร่างกายที่ดีจะต้องเป็นการตรวจร่างกายเพื่อประเมินอันตรายจากความเสี่ยงที่มีในการทำงานเท่านั้น เป็นการตรวจที่คุ้มค่าที่สุด แพทย์อาชีวเวชศาสตร์สามารถที่จะช่วยในการวางแผนการประเมินสถานะร่างกายเหล่านี้ร่วมกับฝ่ายบุคคล และ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยอย่างใกล้ชิดและถูกต้องที่สุด

การเฝ้าระวังโรคนั้นกระทำได้ง่ายถ้ามีการค้นหาความเสี่ยงและแพทย์ด้านอาชีวเวชศาสตร์ได้ประเมินแล้วว่าความเสี่ยงนั้นทำให้เกิดโรคอะไร มีการประชุม และจัดให้มีการเฝ้าระวังทั้งในระดับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย และในโรงพยาบาล ให้รายงานโดยด่วนเมื่อเกิดโรคนั้นขึ้น หรือ สังเกตรูปแบบของโรคในแผนกนั้นๆ เป็นต้น

การสร้างเสริมสุขภาพในที่ทำงานทำได้อย่างไร?

การสร้างเสริมสุขภาพในที่ทำงานดำเนินการได้หลายแบบ ตามที่โรงพยาบาลนพรัตน์ราชธานีทำอยู่โดยใช้ประเมินโรงงาน ข้อมูลทั่วไปของพนักงานเช่นอายุ เพศ กิจกรรมที่ทำอยู่ประจำ เพื่อนำมาวางแผนการสร้างเสริมสุขภาพ นอกจากนี้ยังนำเอาความเสี่ยงที่มีในโรงงานมาตรวจด้วยเช่นถ้าเป็นโรงงานที่ทำงานเกี่ยวกับผ้าหรือตัวทำละลายกิจกรรมที่ส่งเสริมคือการงดบุหรี่ หรือการงดดื่มสุรา เป็นต้น

การวินิจฉัยโรคจากการทำงานยากหรือไม่ แพทย์วินิจฉัยจากอะไร?

การวินิจฉัยโรคจากการทำงานเป็นความชำนาญเฉพาะของแพทย์อาชีวเวชศาสตร์ ซึ่ง

ต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน ลักษณะการทำงาน การใช้เครื่องป้องกันตนเอง ลักษณะสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ระยะเวลาการทำงาน ระบาดวิทยาของโรค ปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคในโรงงาน เหล่านี้มาวิเคราะห์ร่วมกัน แล้ว

จึงวินิจฉัยโรค นอกจากนี้บางโรคอาจต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเพื่อการวินิจฉัยให้ถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้น

คำตอบคือทั้งยาก และ ทั้งง่าย โรคบางอย่างเป็นแล้วไม่หายเช่นหูตึงจากการทำงาน แต่บางอย่างหายง่ายเช่นปลาซิประสาทอักเสบจากตัวทำละลาย การให้หยุดงาน หรือย้ายงานชั่วคราวอาการก็จะดีขึ้น แต่ข้อสำคัญคือ จะต้องกำจัดปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคในการทำงานนั้น มิเช่นนั้น พนักงานที่รักษาจนหายดีเมื่อกลับเข้าไปทำงานก็จะเป็นโรคนั้นได้อีก

การใช้บริการแพทย์ที่ปรึกษาด้านอาชีวอนามัย

การที่จะหาแพทย์ที่จบการอบรมด้านอาชีวอนามัยไปประจำในสถานประกอบการนั้นอาจไม่เพียงพอ และไม่จำเป็นที่แพทย์ที่ไปนั่งประจำในสถานประกอบการจะต้องเป็นแพทย์อาชีวเวชศาสตร์ (ไม่มีกำหนดในกฎหมาย) แพทย์ด้านอาชีวเวชศาสตร์สามารถให้คำแนะนำในเรื่องอาชีวอนามัยให้แก่โรงงานได้ โดยอย่างน้อยแพทย์นั้นต้องผ่านการฝึกอบรมมาพอสมควร (ควรได้รับอร์ดด้านอาชีวเวชศาสตร์จากแพทย์สภา) แพทย์ที่ปรึกษาจะต้องทราบสภาพภายในโรงงานเป็นอย่างดี โดยการเดินสำรวจโรงงานและค้นหาความเสี่ยงต่อสุขภาพ จะต้องจัดโปรแกรมการเฝ้าระวัง คือการตรวจร่างกายตามความเสี่ยงได้ ต้องให้คำแนะนำแพทย์ที่มาตรวจร่างกายและดูแลเรื่องคุณภาพในการตรวจ แพทย์ที่ปรึกษาจะต้องจัดการรักษาพยาบาลที่ห้องพยาบาล โดยจัดการเรื่องยา การวินิจฉัยโรคจากการทำงาน อุบัติเหตุ การวิเคราะห์ข้อมูลการตรวจร่างกาย ข้อมูลการเจ็บป่วย นอกจากนี้จะต้องเขียนหน้าที่ให้พยาบาลและแพทย์ที่มาประจำที่ห้องพยาบาล และต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพของพนักงานด้วย

หน้าที่ของแพทย์และพยาบาลในสถานประกอบการ

หน้าที่ของแพทย์และพยาบาลไม่ใช่เพียงแค่ออกยใน ห้องพยาบาลเพื่อรอให้มีคนงานของท่านบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยแล้วมารักษาเท่านั้น พยาบาลในสถานประกอบการยังมีหน้าที่ในเชิงรุกเพื่อป้องกันไม่ให้คนงานของท่านรักษาอีกด้วย หน้าที่ของพยาบาลในสถานประกอบการได้แก่

1. ทำงานร่วมกับทีมอาชีวอนามัย (OHS team)
2. ให้การรักษาพยาบาล ทั้งแบบฉุกเฉิน และ แบบปกติ
3. ให้คำแนะนำด้านสุขภาพ และ วางแผนการส่งเสริมสุขภาพ
4. ทราบความเสี่ยงที่พบในโรงงาน ในแต่ละแผนก เพื่อดูแลพนักงานได้ถูกต้อง
5. ร่วมเดินสำรวจโรงงาน และค้นหาอันตราย รวมทั้งประเมินความเสี่ยงที่พบร่วมกับ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย และทีมอาชีวอนามัย
6. ร่วมให้ความเห็นในการเฝ้าระวังทางสุขภาพ (การตรวจร่างกาย) รวมทั้งดูแลความเรียบร้อยในการตรวจ
7. ประเมินและวิเคราะห์โรคที่พบในโรงงาน ว่าเกิดจากการทำงานหรือเป็นโรคทั่วไป พร้อมทั้งเสนอแนวทางลดการหยุดงานจากโรค
8. เข้าร่วมประชุมให้ความคิดเห็นในคณะกรรมการความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ของโรงงาน

บรรณานุกรม

1. อุดลย์ บัณฑกุล. คู่มืออาชีวเวชศาสตร์ 2000 . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ส.ส.ท. , 2544.
2. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสุขภาพของลูกจ้างและส่งผลการตรวจแก่พนักงานตรวจแรงงานพ.ศ. 2547.
3. Snashall D. ABC of Work Related Disorders: Hazards of work. BMJ 1996;313:161-163.
4. Palmer K, Coggon D .ABC of Work Related Disorders: Investigation suspected occupational illness and evaluating the workplace. BMJ 1996; 313:809-811.